

Lokale stimulering zwemmen en zwemveiligheid

Factsheet 2021/8

Corry Floor

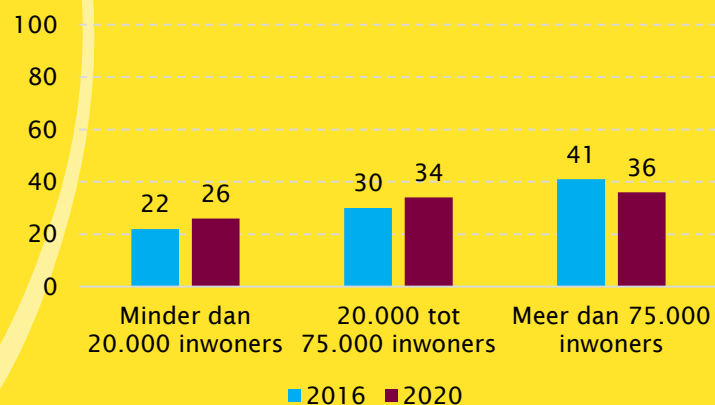
Deze factsheet gaat over verschillende manieren waarop gemeenten zwemmen en zwemveiligheid kunnen stimuleren. Centraal staan hierbij de regelingen voor schoolzwemmen en de kindervangnetregelingen. Andere thema's die aan bod komen zijn het volwassenenvangnet, de inzet van buurtsportcoaches en de inbedding van de thema's zwemmen en zwemveiligheid in de lokale sportakkoorden.

Schoolzwemmen

Ongeveer een derde van de gemeenten biedt schoolzwemmen aan of ondersteunt het aanbod van schoolzwemmen. Sinds 2013 lijkt dit percentage redelijk stabiel te zijn. Als we het schoolzwemmen afzetten naar gemeentegrootte zien we geen grote verschuivingen tussen 2016 en 2020. Kleine gemeenten ondersteunen schoolzwemmen minder vaak en bieden het minder aan dan grote gemeenten (figuur 1)¹.

Over de toekomstplannen geeft 70 procent van de gemeenten die nu schoolzwemmen aanbieden of ondersteunen aan dat er niets zal veranderen: zij blijven schoolzwemmen aanbieden zoals zij dit nu doen. Eén gemeente geeft aan schoolzwemmen te gaan afschaffen en één gemeente gaat minder investeren in schoolzwemmen. Daar staan drie gemeenten tegenover die meer gaan investeren in schoolzwemmen.

Figuur 1. Percentage gemeenten dat schoolzwemmen aanbiedt of ondersteunt in 2016 en 2020, uitgesplitst naar gemeentegrootte (2016: n=259; 2020: n=129)



Bron: Gemeentepanel Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), oktober 2016 en december 2020. Bewerking: Mulier Instituut.



Van de gemeenten die momenteel geen schoolzwemmen aanbieden of ondersteunen geeft drie kwart aan hier op korte termijn geen verandering in te zullen brengen. 2% van de gemeenten zonder schoolzwemmen geeft aan het aanbieden van schoolzwemmen te overwegen op de lange termijn. Bij de overige gemeenten is onbekend welke keuzes de lokale politiek op dit gebied gaat maken. Het thema staat wel bij een aantal gemeenten op de agenda. Daarbij geven enkele gemeenten aan dat zij kijken naar een vorm van 'natte gymnastiek' in plaats van het traditionelere schoolzwemmen, waar diplomazwemmen centraal staat.

Vangnetregelingen

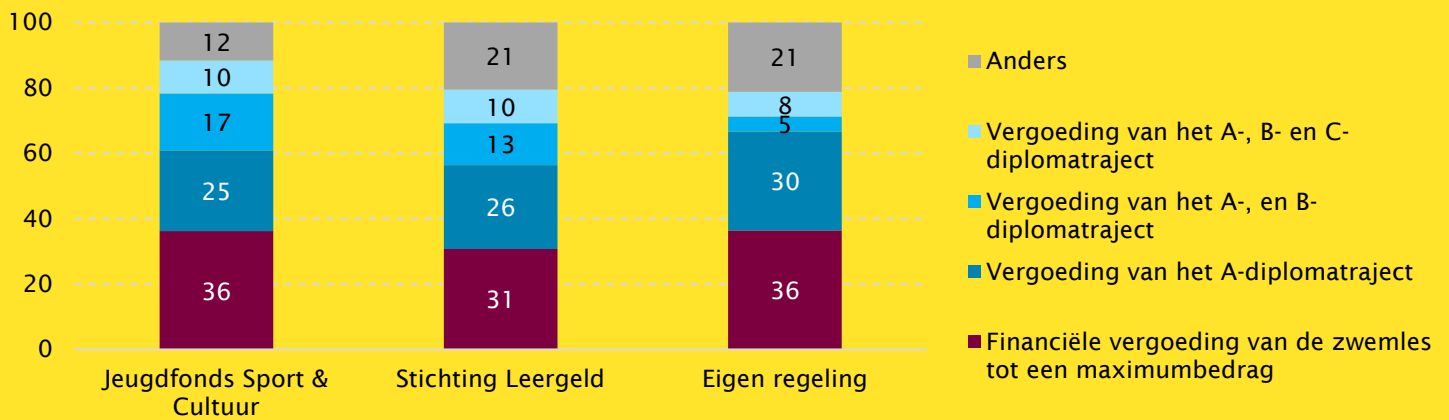
91 procent van de ondervraagde gemeenten biedt minimaal één vangnetregeling aan. Met vangnetregelingen bedoelen we maatregelen die gemeenten in kunnen stellen om de zwemvaardigheid van bepaalde groepen te verbeteren. Te denken valt aan subsidieregelingen of afspraken met een zwembad over een zwempakket voor mensen met een laag inkomen. Gemeenten stellen vangnetregelingen in werking om de factor financiën geen of een minimale rol te laten spelen in het al dan niet zwemvaardig zijn of blijven. De vangnetregelingen zijn in de meeste gevallen (56%) onderdeel van het armoedebeleid. Minder vaak is het onderdeel van het beleid voor sport (23%) of het welzijnsbeleid (10%).

Kindervangnet

Bijna alle ondervraagde gemeenten (91%) geven aan aangesloten te zijn bij Jeugdfonds Sport & Cultuur (54%) of Stichting Leergeld (30%) en/of een eigen subsidieregeling te hebben (44%) voor de

Sportonderzoek voor beleid en samenleving

Figuur 2. Invulling van de vangnetregeling voor kinderen (in procenten, n=175 regelingen)



Bron: Gemeentepanel Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), december 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

zwemvaardigheid van kinderen. 2 procent van de ondervraagde gemeenten heeft geen regeling en 7 procent van de respondenten was niet op de hoogte van het bestaan van een regeling. Deze resultaten komen overeen met de meting uit 2018².

De vangnetregelingen voor kinderen bestaan in ongeveer een derde van de gevallen uit een financiële vergoeding met een maximaal bedrag (figuur 2). Het maximumbedrag varieert van 100 tot 800 euro; het meestvoorkomende maximumbedrag is 225 euro. Dit is tevens het standaardbedrag dat Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stichting Leergeld per jaar per kind beschikbaar stellen. Dit bedrag is doorgaans niet voldoende om een A-diploma te behalen. Het bedrag van 225 euro is grofweg goed voor een derde van de kosten voor een A-diplomatraject.

In andere gemeenten wordt geen geldbedrag beschikbaar gesteld, maar een bepaald traject gefinancierd. Hierbij valt op dat meestal alleen het A-diploma wordt vergoed. Onder de categorie 'anders' valt bijvoorbeeld het overmaken van de vergoeding rechtstreeks naar de aanbieder, een vergoeding voor het kopen van zwemkleding of een vergoeding voor de zwemlessen als onderdeel van een grotere subsidie voor sportdeelname aan minima.

Volwassenenvangnet

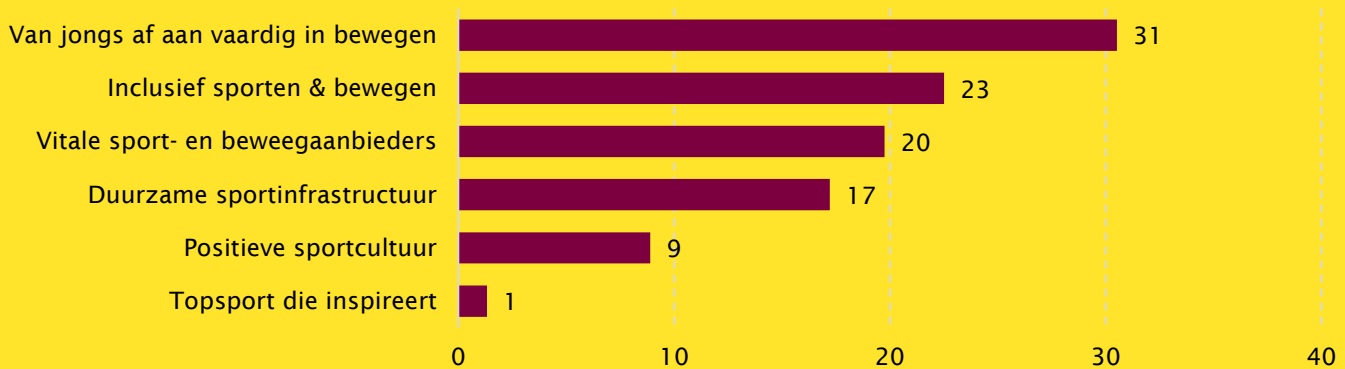
Dit jaar is ook een uitvraag gedaan naar vangnetregelingen voor volwassenen. Een derde van de gemeenten (31%) heeft een regeling om zwemvaardigheid onder volwassenen te bevorderen. De vergoedingen zijn

vaak bedoeld voor volwassenen die nog niet zwemvaardig zijn. Deze worden vooral ingezet voor het verbeteren van de zwemvaardigheid van asielzoekers en migranten. 5 procent van de gemeenten is aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur, dat in 2020 is opgericht. Een kwart van de gemeenten (26%) heeft een eigen regeling. De vergoeding voor volwassenen ligt vaak wat lager dan die voor kinderen: het vaakst wordt een bedrag tussen de 100 en 200 euro genoemd. Enkele gemeenten geven aan dat regelingen met betrekking tot stimuleren van de zwemvaardigheid van volwassenen nog in ontwikkeling zijn, waardoor de hoogte van de vergoeding nog niet bekend was toen de vragenlijst werd ingevuld.

Inzet buurtsportcoaches

Ongeveer een kwart van de gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek, zet een of meerdere buurtsportcoaches in voor taken die gerelateerd zijn aan zwemvaardigheden en zwemveiligheid. Gemeenten kunnen buurtsportcoaches inzetten om sporten, bewegen en/of deelname aan cultuur te stimuleren. De buurtsportcoach kan bijvoorbeeld sport- of beweeglessen geven of een rol spelen bij het verbinden van sport met sectoren als zorg, welzijn, onderwijs en kinderopvang. In het kader van zwemmen en zwemveiligheid worden de buurtsportcoaches veelal ingezet in programma's voor kinderen in de vorm van schoolzwemmen of vangnetregelingen en begeleiding bij aanbod van aangepast sporten. Ook worden buurtsportcoaches ingezet als verenigingsondersteuners bij zwemverenigingen.

Figuur 3. Kaders waarin het thema 'zwemmen en/of zwemveiligheid' aan bod komt in het lokale sportakkoord (in procenten, n=65)



Bron: Gemeentepanel Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), december 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Inbedding in lokaal sportakkoord

In de helft (57%) van alle lokale sportakkoorden komt het thema zwemmen en/of zwemveiligheid aan bod. Zo blijkt uit een analyse van 291 lokale sportakkoorden. De peiling in het VSG-panel laat eenzelfde beeld zien (53% van de gemeenten). Aan het VSG-panel is ook gevraagd in welk kader het thema aan bod komt (figuur 3). Het vaakst wordt door gemeenten het verbeteren van zwemvaardigheid als onderdeel van het deelakkoord 'Van jongs af aan vaardig in bewegen' genoemd (31%).

Conclusie

Het stimuleren van zwemmen en zwemveiligheid staat bij veel gemeenten op de agenda. De manier waarop er aandacht is voor zwemmen en zwemveiligheid is divers.

Negen op de tien gemeenten (91%) zetten vangnetregelingen in om de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van kinderen te vergroten. Ongeveer een derde van de gemeenten in Nederland heeft aanbod voor of ondersteunt schoolzwemmen. De precieze invulling van deze programma's varieert per gemeente. Een derde van de gemeenten biedt vangnetregelingen voor volwassenen. In een kwart van de gemeenten worden buurtsportcoaches ingezet voor werkzaamheden die te maken hebben met zwemmen en zwemveiligheid. In de helft van de lokale sportakkoorden worden de thema's zwemmen en zwemveiligheid benoemd.

De gemeente heeft een belangrijke rol in het stimuleren van deelname aan zwemmen en zwemveiligheid van

kinderen en volwassenen. Uit deze factsheet blijkt dat veel gemeenten deze taak serieus nemen en (doelgroep)gericht beleid voeren. Hierin kan nog wel een onwikkeling worden doorgemaakt. Er liggen kansen om inzet en bereik te vergroten, bijvoorbeeld op het terrein van van schoolzwemmen, regelingen voor zwemvaardigheid van volwassenen en inzet van buurtsportcoaches.

Methode

De factsheet is gebaseerd op een uitvraag bij het gemeentepanel van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) in december 2020. 129 gemeenten hebben deelgenomen aan dit onderzoek, dit is een respons van 36 procent. De steekproef laat oververtegenwoordiging van grote gemeenten en een ondervertegenwoordiging van kleinere gemeenten zien.

Nationaal Plan Zwemveiligheid

Het Mulier Instituut voert monitoring uit in het kader van het Nationaal Plan Zwemveiligheid. Het Nationaal Plan Zwemveiligheid is opgesteld vanuit de zwembranche en aangeboden aan de Rijksoverheid. Vanuit het plan kunnen zwembranche, inwoners en overheden samen de zwemveiligheid in Nederland vergroten.

Referenties

- ¹ Floor, C. (2016). [Schoolzwemmen 2016](#). Utrecht: Mulier Instituut.
- ² Floor, C. & Brouwer, L. (2018). [Inzicht in stimuleringsregelingen ter bevordering van de zwemvaardigheid](#). Monitor gemeenten 2018. Utrecht: Mulier Instituut.